
Cyril a Metoděj aneb „brána národů“ či „nádvoří pohanů“

Cyril a Metoděj aneb „brána národů“ či „nádvoří pohanů“

Spojení dvou výročí v jednom termínu, 1150 let od příchodu Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu a 440 let od založení univerzity v Olomouci, jako by přímo predestinovalo Univerzitu Palackého k tomu, aby uvedla ve skutek námět papeže Benedikta XVI. o debatním fóru nazývaném v různých dokumentech „brána národů“ či „nádvoří pohanů“. Benedikt XVI. hodlal – opíraje se o staroizraelské reálie (na jedno z vnějších nádvoří Šalamounova chrámu měli přístup i „pohané“ či „pronárody“, jak překládají kraličtí, či „národy“, rozuměj „jiné národy než vyvolený lid“, a toto nádvoří sloužilo mnohdy jako diskusní fórum, jako místo setkávání různých náboženství, vyznání, kultů) – podnítit vznik takových ideálních diskusních fór, připravit prostředí pro živý dialog, neformální, věcnou debatu různých názorových proudů, ve kterých bude úloha poslouchat partnera stejně důležitým aspektem jako prezentace vlastních názorů.

Postavy a dílo apoštolů Cyrila a Metoděje se zdály být ideálním tématem pro takové diskusní fórum, neboť se při dnešním pohledu na ně může uplatnit celá škála různých pohledů, přístupů, otázek. Možno (s odkazem na kardinála Špidlíka) diskutovat o vztahu západní a východní církve, o způsobech konzervování anebo ožívování cyrilometodějské tradice a také o manipulaci s ní – třeba za účelem vytvoření státotvorného či nacionálního mýtu. Možno diskutovat historická fakta i hypotézy, například o větší či menší důležitosti Cyrila a Metoděje pro christianizaci střední Evropy, o jejich podílu na kulturním rozkvětu Moravy a Olomouce v raném středověku, možno hovořit o jazyce, který vytvořili a vybavili písmem a základními sakrálními texty, možno diskutovat o roli cyrilometodějské tradice při utváření osobní i kolektivní politické identity dnešních Čechů a Slováků, možno zkoumat jejich vliv na dnešní česko-slovenské vztahy. A možno si o nich a s nimi i zazpívat.

Všechna naznačená témata (a mnohá další) byla námětem přednášek a diskusí, které pod titulem „Cyrilometodějský týden univerzity“ a pod záštitou (a s finančním příspěvím) současného rektora prof. Mašláne a v dramaturgii, režii a celkovém provedení emeritního rektora Josefa Jařaba probíhaly od 1. do 5. 10. v kapli konviktu. Přednášeli a debatovali zde odborníci z Univerzity Palackého (prof. Pavel Ambros, dr. Josef Bláha, doc. Miroslav Vepřek) i hosté z Čech a Slovenska (Pavol Demeš, Jiří Stránský, Milan Lasica, Luboš Palata). Na počátku a na závěr zazněla staroslověnská inspirace i v hudbě: v písních pěveckého sboru arcibiskupského semináře a v písních Hradišťanu vedeného olomouckým absolventem Jiřím Pavlicou.

Všechna setkání měla velmi příjemnou atmosféru, v auditoriu zasedli vedle univerzitních učitelů hojně také návštěvníci „zvenčí“: tak univerzita cyrilometodějským týdnem vzorně splnila svou „třetí roli“, totiž vyzařovat ven, do společnosti. Kdo chyběl téměř úplně, byli studenti. Je možné, že je na Cyrilu a Metodějovi už nic nezajímá (byť historiky, archeology, bohemisty, teology, politology by každého alespoň něco zajímat mělo), je možné, že – zejména na konci týdne – už odjíždějí domů k rodičům, je možné, že mají mnoho jiných (stejně zajímavých a hlubokých) lákadel. Důvodem je ale, dle mého názoru, také to, že – podpoření v tom současnou ekonomicko-kupeckou hantýrkou a rétorikou – považují vzdělání za „zboží“ a „komoditu“ s přesnou cenou, totiž 180 či 300 kreditů, které po splacení vymění za diplom. Jako dobří „klienti“ (tak jsou dnes nejčastěji apostrofováni na svých fakultách a studijních odděleních) tedy nehledí vpravo vlevo a plní kredity. Zřejmě jsme jim zapomněli říci, že studium, získávání skutečného vzdělání, spočívá právě v tom „vpravo vlevo“, ve zvidavém pohledu za hranice vlastního oboru, v otevřenosti vůči novým poznatkům, postojům a názorům, byt by se zdály na první pohled neužitečné a nevyplácely se ihned.